

Eligia Gąssowska

Dobrzeszów, gm. Łopuszno, woj.
kieleckie. Stanowisko Góra
Dobrzeszowska

Informator Archeologiczny : badania 11, 115-116

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOBRESZÓW, gm. Łopuszno
woj. kieleckie
Stanowisko Góra Dobreszowska

Wojewódzki Konserwator Za-
bytków w Kielcach

Badania prowadziła dr Eligia Gąssowska, Finansowa WKZ w Kielcach. Trzeci rok badań /pierwsze sprawozdanie w IA/. Sanktuarium pogańskie na szczycie góry, wzniesione w okresie późnolateńskim?/, użytkowane w okresie rzymskim.

Jest to najlepiej zachowane i nieco odmienne typologicznie, trzecie obok Lysej Góry i Góry Grodowej w Tumlinie, sanktuarium pogańskie w Górach Świętokrzyskich. Góra Dobreszowska tworzy zwarty masz /367,5 m n.p.m./, z wydatnym garbem o długości 2,5 km i największej szerokości 1000 m. Północno zachodnią partia szczytu, najszerza i stosunkowo płaska, została otoczona potrójnym ciągiem wałów na planie eliptycznym o osi wzdłużnej pokrywającej się z kierunkiem przebiegu grzbietu. Wały zostały usypane ze swietrzeli miejscowego piaskowca triasowego bez użycia kamienia specjalnie łamanego w ławicach skalnych, lecz z daleko idącym przystosowaniem podłoża, sbudowaniem stopy z dużych bloków, mniejszych ułożonych wyżej i narzuceniem na wierzach drobniejszego piargu. Obecna wysokość wałów wynosi przeciętnie ok. 1,3 do 1,6 m, szerokość 3 m. Obie, spłaszczone przekroje poprzeczne oraz rozsypania świadczą, że wały pierwotnie wyższe i bardziej strome uległy naturalnej erozji. W nieznacznym tylko stopniu i na niektórych odcinkach zostały zniszczone przez średniowieczną i nowożytną wybiórkę kamienia.

W pierwszym roku badań /1975/ wały i obszar międzywałowy oczyszczono z porośla leśnego celem zorientowania się w ich rzeczywistej konfiguracji oraz przecięto wał 1 /najwyższy/ i 2 /środkowy/ z międzywałem 1-2, wykopem o szerokości 3 m, długości 20 m. Jednym z najważniejszych stwierdzeń było ustalenie, że wały na całej długości zostały nasycone treścią kulturową w postaci grubej warstwy spalenizny i popiołu. Jest to pierwszy przypadek uchwycenia /w tego typu obiektach w Polsce/ warstwy kulturowej związanej niewątpliwie z okresem użytkowania, co daje możliwość ścisłego określenia chronologii ośrodka, tak na podstawie zabytków wtopionych w warstwę/w wale 1 ceramika rzymska/, jak analizy C14. Układ, miąższość, stratygrafia zalegania i stopień przepalenia płaszcza kamiennego świadczą o różnym sytuowaniu ognisk. Na wale 1 ogień palono na kulinacji i pochylności od strony wewnętrznej w stosunku do elipsy górnej /właściwego sanktuarium/, na wałach 2,3 przeciwnie, głównie na pochylnościach zewnętrznych. W partiach międzywałowych, z wyjątkiem obrzeżenia głównego wejścia, śladów ognisk nie stwierdzono.

Szczegółowy plan obiektu został rozpoznany w pełni w drugim roku badań. Wał 1 tworzy obwód zamknięty, wały 2 i 3 /wyższe i wyeksponowane półkolistym od południa/, otaczają wał 1 z trzech stron, opierając się krawcami ramion o urwistą grań skalną na zachód. Największa rozpiętość całego założenia na

linii północ - południe wynosi 198 m, najmniejsza na linii wschód - zachód 404m. Dodatkowym akcentem jest oddalony o 168 m ku południowi, posadowiony u podnóża góry, prosty nie zamknięty wał 4. Dokładnie w połowie długości wschodniej wały 1 i 2 kończą się rodzajem zygasa, tworząc monumentalne wejście w obręb elipsy górnej.

Badania 1977 r. zostały skoncentrowane w wewnętrznym sanktuarium o wym. 100x25 m. Na wprost wejścia w części zachodniej odkryto podwalinę kamienną pod ołtarz centralny/?/ z licznymi fragmentami wyłuszczonego na warstwie czerwonego piaskowca tułińskiego i ceramiki rzymskiej. W części południowej /ściśle na przedłużeniu połowy długości wału 1/ salę duże obrębiony blok kamienny o kształcie s grubszą sformowanym. Inne obrębione kamienie, 3 "stela" ustawionych w wyraźnym porządku, mezhiry, pozostawione w 4 kątach elipsy podobne usłoki skalne, system regularnych kolumnów między wnętrza elipsy a kolumnadą wału 1, powtarzające się wielokrotnie liosb, dokładna orientacja obiektu, wymagają dalszych badań przy współudziale astronoma. Idea założenia wywodzi się niewątpliwie z kręgu religii celtyckiej.

GDÓW
woj.krakowskie
Stanowisko II

patrs
neolit

GNIEWOVO, gm.Śmigiel
woj.leszczyńskie
Stanowisko 3

patrs
neolit

GRONOWO, gm.Ostrowice
woj.kościańskie

Muzeum Narodowe
w Szoszczynie

Badania prowadzi mgr Ryszard Woźniakiewicz. Finansowało Muzeum Narodowe w Szoszczynie. Piąty, ostatni sezon badań. Pole ornę kultury wielbarskiej pod kurhanami. Okres wpływów rzymskich.

Przeprowadzono uzupełniające badania archeologiczno-gleboznawcze pola ornę z fazy B2 odkrytego pod kurhanami z fazy C1a. Rozkopano pozostawione w tym celu części nasypów kurhanów nr 8 i 10, pod którymi odsłonięto próchnicę ornę i ślady orki radzew. Pod kurhanem 8 ujawniono w próchnicy obecność szerokiej /ponad 1 m/ brzozy roduzielającej orkę "poprzeszną" prowadzoną na wschód i zachód od owej brzozy. Brzoza zapewne spełniała rolę miedzy. W świetle odkrytych relikwów uprawa pola mogła mieć stały charakter. Pobrano próbki do badań gleboznawczych i palinologicznych.